

Mobil Telefonlar ve Gazetecilik: Mobil Haber Üretimi ve Habere Mobilden Erişim

Bilge NARIN

Gazi Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Ankara, narinbilge@gmail.com

Özet

Bu araştırma mobil teknolojiler ve gazetecilik pratikleri arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bir elin büyüklüğünü geçmeyen mobil telefonlar, yalnızca haberin sunulduğu yeni bir mecra olarak karşımıza çıkmamakta; istihdamdan, etkileşimin yoğunluğuna, hızdan inandırıcılığa kadar gazeteciliğe dair çok sayıda dinamik üzerinde etkili olmaktadır. Çalışmada mobil haber üretiminin temel özellikleri, mobil teknolojilerin gazetecilik mesleğine getirdiği olumlu ve sorunlu alanlar ile haber tüketiminde mobil telefonların kullanım sıklığına ilişkin veriler sunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Mobil Yaşam, MoJo, Gazetecilik, Haber, Cep Telefonu

Abstract

This research focuses the relationship between mobile technologies and journalistic practices. Mobil phones are not only the new media platforms which breaks news but also they have impacts on many dynamics of journalism practices like employment, the intensity of interaction, speed and credibility. The main features of mobile news production, positive and problematic areas of mobile technologies on the profession of journalism and mobile news reading habits are the the subjects of this research.

1. Giriş

Gündelik yaşam, insanların rutinlerinde gözlemleyebileceğimiz geniş bir yelpazedeki toplumsal pratiklerden oluşmaktadır. Bu pratikler iş, aile, toplumsallaşma, tüketim, sağlık, toplumsal hizmetler, güvenlik ve eğlence gibi alanları içermektedir. Mobil teknolojilerin hızla bu alanlara nüfuz ettiği düşünüldüğünde, insan etkinliklerinin neredeyse tümünde belirleyici olduğu söylenebilecektir. Bu kapsamda mobil teknolojilere vurgu yapan mobil ticaret (m-commerce), mobil öğrenme (m-learning), mobil devlet (m-government), mobil edebiyat (m-literatüre), mobil eğlence (m-entertainment), mobil blog (moblog) gibi bir dizi yeni sözcüğün türediği gözlenmektedir [1]. Bu araştırmada ise gündelik yaşam pratiklerinden olan haber yazma, haberi dolaşıma sokma ve haberi alımlama ile mobil teknolojiler arasındaki giderek artan bağa odaklanılmaktadır.

Teknoloji ve gazetecilik birbirine bağlı ve birbirini etkileyen bir ilişkiye sahiptir. Yeni bir teknolojik araç, gelişmiş bir kamera kadar uygun bir mobil uygulama da gazetecilerin iş yapış pratiklerinde etkili olabilmektedir.

Çalışmada mobil haber üretiminin temel dinamikleri, mobil teknolojilerin gazetecilik mesleğine getirdiği olumlu ve sorunlu alanlar ile haber tüketiminde mobil telefonların kullanım sıklığı ve alışkanlıklarının neler olduğuna ilişkin dünyadan ve Türkiye'den örnekler sunulacaktır.

Mobil teknolojiler yalnızca haber toplamayı hızlandırıp kolaylaştırmamakta, aynı zamanda paylaşılan içeriği de dönüştürmektedir. Ancak zaman sınırlılığı nedeniyle mobil haber içeriğinin “ne”liği ya

da cep telefonlarının haber içeriklerinde bir farklılaşma yaratıp yaratmadığı gibi mesaja odaklanan konular, araştırma kapsamına dahil edilememiştir. Benzer şekilde kullanıcı türevli içerik ve kitle kaynağın mobil teknolojilerle gazetecilik mesleğine nüfuz edişi de başkaca araştırmalarda incelenmek üzere araştırma kapsamına alınmamıştır. Bu araştırmada yalnızca profesyonel anlamda gazetecilik mesleğinde mobil teknolojilerin kullanımı ile haberin mobil teknolojilerden alımlanması üzerinde durulmuştur. Bir başka ifadeyle, araştırmanın konusu mobil teknolojilerin profesyonel gazetecilik mesleğinde yarattığı dönüşüm ile mobilden haber okuma pratikleridir.

Çalışmada belirli bir sistematik doğrultusunda ve alt başlıklar altında öncelikle dünyada ve Türkiye’de mobil telefonların kullanımına ilişkin istatistiksel veriler özetlenecek, ardından haber üretim aşaması ve haberin alımlanması süreçlerinde mobil teknolojilerin rolü ve işlevi mercek altına alınacaktır.

2. Dünyada ve Türkiye’de Mobil Telefonlar

Çevrimiçi olma hali, aklımıza önceleri masaüstü ya da dizüstü bilgisayarları, geniş ekran, fare ve klavye gibi ekipmanları getirirken; bugün ise büyük oranda cep telefonu imgesini hatırlatmaktadır. Çünkü mobil teknolojiler giderek daha yaygın ve satın alınabilir hale gelmektedir.

Dünya üzerindeki toplam telefon sayısı ilk kez 2001 yılında televizyon setleri sayısını aşmıştır [2]. Benzer şekilde, aynı yıl yapılan bir başka araştırmada, 100 ülkenin toprak hatlı sabit telefon hizmetlerinden daha çok mobil telefonlara sahip olduğu saptanmıştır. Mobil teknolojilerin bilgisayar teknolojilerine kıyasla, daha az ayrıcalıklı konumdaki sınıfları

dijitalleştirilmiş enformasyon alanına bağlamada daha etkili olduğu görülmektedir [3].

2011 yılının Kasım ayında, dünya genelinde küresel cep telefonu bağlantıları 6 milyara ulaşmıştır. Akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte ise insanlar cep telefonları ile konuşmak ve yazmaktan daha fazlasını yapar hale gelmiştir. İsveçli cep telefonu üreticisi Ericsson, cep telefonlarında data trafiğinin ses trafiğini ilk kez Aralık 2009'da aştığını saptamıştır [4]. Bu veri, cep telefonlarının kişilerarası haberleşmenin ötesinde, yeni ve karmaşık işlevlerinin olduğuna dikkat çekmesi açısından çarpıcıdır.

Bir sonraki sayfada yer alan Tablo-1'de Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Almanya ve Hindistan'daki akıllı telefon kullanım oranları görülmektedir. “*” işareti ile belirtilen veriler, tahmini rakamları içermektedir. Dünyanın farklı bölgelerinden seçilen örnek ülkelerin hepsinde, yıllar içinde akıllı telefon kullanıcı sayısının istikrarlı bir biçimde arttığı gözlenmektedir.

2015 yılı itibarıyla, Amerikalıların yaklaşık üçte ikisi akıllı telefon sahibidir ve yine Amerikan nüfusunun %19'u cep telefonundan çevrimiçi hizmetlere ve enformasyona ulaşmaktadır. Akıllı telefon sahiplik oranı yaşı genç, nispeten yüksek gelir ve eğitim düzeyliler arasında daha yüksektir [6].

Tablo-1: Dünyada Akıllı Telefon Kullanım Oranları

[5]

ABD	BİRLEŞİK KRALLIK		ALMANYA		HİNDİSTAN			
	Yıl	Akıllı Telefon Kullanıcı Sayısı	Yıl	Akıllı Telefon Kullanıcı Sayısı	Yıl	Akıllı Telefon Kullanıcı Sayısı		
	2010	62.9	2011	21.6	2011	21.3	2013	76
	2011	92.8	2012	26.4	2012	31	2014	123.3
	2012	122	2013	30.9	2013	37.4	2015	167.9
	2013	143.9	2014*	34.6	2014	41.1	2016	204.1
	2014	165.3	2015*	37.8	2015	45.6	2017	243.8
	2015	184.2	2016*	40.7	-	-	2018	279.2
	2016	198.5	2017*	43.4	-	-	2019	317.1

Tablo-2: Türkiye'de Mobil Telefon, Mobil İnternet ve Sabit Telefon Kullanım Oranları [7]

Tarih	Mobil Telefon Abone Sayısı	3G Abonesi	Mobil Cep Telefonundan İnternet	Mobil İnternet Kullanım Miktarı	Sabit Telefon Abone Sayısı
2014 yılı 1. çeyrek	70.115 .287	51.023 .960	24.902 .577	52.359 TByte	13.293 .288
2014 yılı 2. çeyrek	70.791 .075	53.385 .734	27.066 .363	61.913 TByte	13.010 .147
2014 yılı 3. çeyrek	71.908 .742	56.780 .787	29.826 .976	84.940 TByte	12.741 .947
2014 yılı 4. çeyrek	71.888 .416	58.32 9.492	31.005 .915	96.544 TByte	12.528 .865
2015 yılı 1. çeyrek	72.040 .764	59.422 .663	32.391 .046	107.970 TByte	12.200 .495
2015 yılı 2. çeyrek	72.174 .826	61.076 .640	33.636 .811	126.027 TByte	11.93 7.623

Tablo-2'de ise, Türkiye'de yıllara göre mobil telefon sahiplik oranına ilişkin veriler yer almaktadır. Özellikle verilerin hem akıllı telefon, hem de diğer cep telefonlarına sahiplik oranlarını kapsadığının altı çizilmelidir.

Türkiye'de mobil telefon sahiplik ve internet kullanım alışkanlıkları incelendiğinde dünyadakiyle paralel olacak şekilde yıllar içinde artan bir grafik gözlenmektedir. Sabit telefon aboneliği ise yıllar içerisinde giderek azalmaktadır. 2015 yılı ikinci çeyrekte, Haziran sonu itibarı ile %92,9 penetrasyon oranına karşılık gelen toplam 72.174.826 mobil abone bulunmaktadır. Yine tabloda mobil telefon aboneliği ile mobil İnternet kullanıcıları arasında büyük bir uçurum gözlenmektedir. Bu durumun nedeni mobil İnternet hizmetlerinin, sabit internet hizmetlerine göre daha yüksek maliyetli olması ile açıklanabilecektir.

Türkiye'nin popüler gazetelerinden Posta'nın İnternet servisinde çalışan bir medya yöneticisi, mobilden internete erişimin görece yüksek maliyetli oluşunun İnternette haber alma üzerindeki etkisini şu sözlerle değerlendirmiştir:

"Mobil kullanımdaki artışı istatistiklerden görüyoruz, takip ediyoruz. Wireless'in olduğu yerde mobil çok kullanılıyor. Ama yolda mobil o kadar kullanılmıyor. Video izlenmiyor mesela. Çünkü paketinden gidiyor. Yolda mobilden bakıp bir video görüyor. Hoşuna gidiyor. Gelip masaüstündeki bilgisayardan okuyor.

Bu kullanıcı için bir şekilde şey oluyor: At fav'a bekle!" [8]

"At fav'a bekle" ifadesi sosyal medya jargonunda yaygınlıkla kullanılmaktadır. Önemli görülen bir enformasyonun, gelecekte değerlendirilebileceği düşüncesiyle işaretlenerek, kişisel olarak arşivlenmesi anlamına gelmektedir. Bu örnekte de, akıllı telefonunun İnternet paketini harcamak istemeyen kullanıcılar, daha sonra izlemek istedikleri görüntüleri türlü yollarla (ekran görüntüsü almak ya da favorilere eklemek gibi) kaydederek, kişisel arşivlerini oluşturmaktadır. Gelecekte, maliyetlerin düşmesi ile birlikte, mobilden internete erişim oranlarının yükselmesi beklenmektedir.

3. Gazetecilik ve Mobilleşme

Yüksek çözünürlüklü ses ve görüntü kaydetme; foto depolama, GPS ile ya da meta-data koordinatlar ile konum bildirme, kaynaklarla ya da medya organizasyonları ile iletişim kurma [9], 3G ya da daha büyük ağ bağlantısı, kablosuz ağ bağlantısının yaygınlaşması ve internet erişiminin kolaylaşması [10] ile mobil telefonlar haber toplama, yazma ve yaymada giderek daha kullanışlı, "medya-zengin" araçlara dönüşmektedir. Bu kapsamda mobil teknolojiler, kendine özgü gazetecilik tanımı ile sektöre dinamizm getirmiştir.

4. Profesyonelleşen Mobil Haber Üretimi: MoJolar

MoJo sözcüğü dünyada pek çok anlama gelmektedir. Popüler kültürdeki anlamı seks içgüdüsüdür. Gücü ve büyüğü ima eden bir sözcüktür. Habercilik açısından değerlendirildiğinde ise, İnternette haber sunumunda güçlü değişimlere işaret etmektedir. Mobil gazetecilik, kimi kaynaklarda gazetecilik için telgraftan sonra ikinci dönüm noktası kabul edilmektedir. Araçsal evrim şöyle gerçekleşmiştir: uzun mesafe telefon, uydu telefon, Afganistan ve Irak'ta kullanılan elektronik taşınabilir haber kitleri ve cep telefonları [11]. Günümüzde, yalnızca bir akıllı telefon aracılığı ile haberlerin toplanıp, düzenlenip, dolaşıma sokulabildiği bir teknolojiye sahip olduğumuz söylenebilir.

Sözcük gazetecilik alanında ilk kez Amerika'daki Gannett gazetesi çalışanları tarafından 2005 yılında kullanılmıştır. MoJo, Florida Fort Myers'ta gazetecilerin haberleri toplayıp yaydıkları yeni yolları anlatan The News Press adlı bir projenin kod adıdır. Amaç yalnızca muhabirin değil, izleyicinin de sesi olarak; muhit/semte odaklı alanlardan haber sitesine haber aktarımını sağlamaktır [12].

Günümüzde mobil teknolojilere entegre olmamış büyük medya kuruluşları neredeyse bulunmamaktadır [13]. Yalnızca sosyal medya kanallarını kullanarak mobil gazetecilik faaliyetlerini sürdüren MedyascopeTV ve 140journos gibi haber kuruluşları

olduğu gibi, geleneksel medya kuruluşları da içerik oluşturma ve yayma amacıyla yoğun biçimde mobil teknolojileri kullanmaktadır.

4.1. Mobil Gazeteciliğin Getirdiği Olanaklar:

Bir yazara göre mobil gazetecilik, en basit haliyle "İsviçre çakısı" ile örneklendirilerek tanımlanabilir [14]. İsviçre çakısı küçük olmakla birlikte, tırbuşon, tornavida, makas ve testere gibi çok sayıda aletin işlevini yerine getiren bir alettir. Akıllı telefonlar da haberi oluşturmak ve yaymak için gerekli tüm fonksiyonlara sahiptir.

Zimbabve'de çalışan ana damar basılı gazete çalışanlarının günlük rutinlerine cep telefonlarının yayılımını etnografik örnek olay olarak inceleyen bir makalede, mobil telefonların geleneksel haber yapım pratiklerini de yeniden belirlediği belirtilmektedir. İş ve özel yaşam sınırlarının cep telefonları nedeniyle giderek ortadan kalktığı sonucuna varılan araştırmada, gazetecilerin daha önce cep telefonsuz nasıl iş gördüklerini sorgular hale geldiklerine işaret edilmektedir [15].

Mobil teknolojiler, bir takım olumlu özelliklere sahip oldukları için gazetecilerin gündelik iş pratiklerine bu derece eklenilebilmiştir. Bu özellikler şöyle sıralanabilir:

- Kolay öğrenme

Tarih gazetecilerin, yeni teknolojileri haber toplamada yaygın biçimde kullanmaları için aygıtın rahat/kolay kullanılabilir olmasına ve hikaye anlatma sürecini geliştirerek haber toplamayı hızlandırmasına bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Eğer kullanım zor ve karmaşıksa, gazeteciler teknolojiyi reddetmektedir. Cep telefonlarını habercilik alanında kullanmak ise son derece kolaydır. Cep telefonu ile yayım yapmak, yarım günden daha az bir sürede öğrenilebilmektedir. Ses ve videoyu kurgulayacak mobil uygulamalara kolayca alışmak mümkündür [16].

- Habere nasıl ulaşıldığı öyküsü rahatlıkla verilebilme

- Canlı ve alandan yayında artış / Anımsalılık

Amerika'nın Bağımsızlık Bildirisi, 4 Temmuz 1776'da yayımlandıktan ancak 48 gün sonra, 21 Ağustos'ta İngiltere'de haber olabildiği. 2011 yılında Japonya'da meydana gelen deprem ile 2011 Londra ayaklanmaları ise, meydana gelişlerinden saniyeler sonra Twitter ve Facebook'ta aracılığıyla duyurulabildiği.

- Etkileşim kapasitesi

- Büyük ve pahalı ekipmanlara göre kolay taşınabilirlik

- Yer bazlı mobil aygıtların daha özel /spesifik izleyici kitlelerine ulaşabilme

- Güvenilirlik / İnanırcılık

Amerikalı gazeteci Jeff Jarvis, yeni medya ortamında gazetecinin görevinin objektif olmaktansa şeffaf olmak olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır: “Bizim görevimiz gerçeği sunmaktır. Neyin doğru olduğuna ise izleyici kendi karar verir.” Bu kapsamda mobil teknolojiler olayları yalnızca duymak değil, görmek isteyen çağa son derece uygundur [17].

- Kamera karşısında rahatlık ve doğallık

Bazı insanlar profesyonel bir kamera ekipmanı karşısında kendilerini daha rahatsız hissederken, cep telefonunun görece amatör hali habere konu olan kişileri rahatlatabilmektedir.

- Kamera kullanımının yasaklandığı yerlerde dikkat çekmeden görüntü alabilme

- Daha az istihdam

Yalnızca piyasa dinamikleri açısından değerlendirildiğinde 'olumlu' olarak nitelenebilecek bir özelliktir. 'Bir adam gazeteciliği' (one man band journalism) olarak tanımlanan; kendi haberini yazan, görselini çeken, kurgulayan ve yayınlayan gazetecilerde artış görülmektedir [18].

- Zamandan tasarruf

Gazetecinin haberini oluşturup, dolaşıma sokması için haber odasına geri dönmeye ihtiyacı yoktur.

4.2. Mobil Gazetecilikten Kaynaklanan Sorun Alanları:

Her teknolojinin tahakküm ve özgürleşim ihtimallerini bir arada taşıdığı düşünüldüğünde [19], mobil teknolojilerin de gazetecilik alanına olan katkılarının yanı sıra, sorun alanları da doğurduğu söylenebilecektir. Mobil teknolojiler bu kapsamda değerlendirildiğinde, saptanan olumsuz nitelikler ve sorunlu alanlar şöyle sıralanabilir:

- Kötü Görüntü ve Ses Kalitesi

Kötü görüntü ve ses kalitesi bir sorun olmakla birlikte; özellikle son dakika haberlerinde, kazalarda ve doğal afetlerde izleyiciler görüntü ve ses kalitesini çok fazla önemsememektedir [20]. Ayrıca mobil cihazlara led ışıklar ve mikrofonlar bağlanarak ya da monopod ve tripodlar aracılığıyla görüntü kalitesi artırılabilir. CBC'nin teknik denetçisi Daniel Morin, estetik niteliğin gerekirse hız için kurban edilebileceğini söyleyerek, önce ham görüntülerin olduğu gibi yayınlanabileceğini, sonra temiz versiyonların dolaşıma sokulabileceğini belirtmektedir [21].

- Pil / batarya ömrü

Taşınabilir güç kaynakları ile bu sorun giderilmeye çalışılsa da, özellikle basın toplantısı gibi uzun süren

etkinliklerin kayıt altına alınmasında sorunlar yaşanabilmektedir.

- Haber yazmanın kolay olmayışı

Bu sorunu gidermek adına harici klavye ya da katlanabilir klavyeler yardımcı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca sesi yazıya dönüştüren "Dragon Dictation" gibi uygulamalar, en azından İngilizce haber yazımında bu sorunu ortadan büyük ölçüde kaldıracabilmektedir.

- Gizli çekimlerin yaygınlaşması ve mahremiyet sorunu

Enformasyon çağının yurttaşları haber gibi enformasyon türlerine ulaşabilmenin yanı sıra, enformasyonları kendileri üretip yayma şansına da sahiptir. Ancak bu durum gizli çekimlerin yaygınlaşması ve mahremiyet sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu tür etik ihlaller yalnızca yurttaş gazetecilerinin içeriklerinde değil, profesyonel gazetecilerin haber üretimlerinde de yaygınlaşmaktadır.

5. Haber İçin Mobil Uygulama Örnekleri

Mobil teknolojilerin gazeteciliğe eklenme süreci, bu alana ait yeni uygulamaların çeşitlenerek türemesine neden olmaktadır. Kısa mesaja ses, video ya da resim yüklemeye olanak sağlayan MMS, başlı başına gazetecilik faaliyetleri için önemli bir teknoloji olsa da gerek yurttaş gazetecileri ve serbest gazeteciler, gerekse profesyonel gazeteciler için çok sayıda mobil uygulama bulunmaktadır.

Bir akıllı telefonla yazı yazılabilmekte (Evernote), fotoğraf çekilebilmekte, video ve ses kaydedilebilmekte, ses yazıya dönüştürülebilmekte (Dragon Dictation), haberin tüm bu unsurları kolayca kurgulanmakta (Imovie, Fotor, Twisted Wave Audio Editor, Touch Blur, PS Express) lokasyon (yer/konum) bilgileri paylaşılabilen (Foursquare, Swarm), datalar okunabilmekte, canlı yayın bağlantısı gerçekleştirilebilmekte (Bambuser, UStream, Periscope) ve oluşturulan her türlü içerik kolayca depolanarak (Dropbox) sosyal medya aracılığıyla (Twitter, Facebook, Google+) çok sayıda kullanıcıya hızla iletilebilmektedir. Bu durum gazetecilerin kalabalık araç takımının yerini yalnızca akıllı telefonlara bırakmasına sebep olmaktadır. Aşağıda mobil gazetecilerin cihazlarına yüklemesi tavsiye edilen uygulamaların bir seçkisi sunulmuştur:

- Meporter: 2011 yılında yurttaş gazetecileri için kurulmuş olan uygulama, bugün için işlevini yitirmiş olsa da akademik çalışmalara da konu olmuştur [22].

- Scoopshot: Serbest çalışan foto muhabirlerini ve yurttaş gazetecilerini medya organizasyonları ile buluşturan bir uygulamadır. Çeşitli medya kuruluşlarının verdiği konulara uygun biçimde

fotoğraf çekerek para kazanma seçeneği sunulmaktadır.

- TapeACall: Bir telefon görüşmesini kaydedip, mp3 formatında indirerek paylaşmaya olanak sağlayan bir uygulamadır.

- Google Voice: Ev, cep ve iş telefonlarına aynı anda ulaşabilmeye olanak sağlamaktadır. Gerçek numaranız yerine Google Voice numaranızı paylaşmanız bir avantaj olarak kabul edilmektedir. Böylece rahatsızlık veren aramaları kolaylıkla engelleyebilme şansınız bulunmaktadır. Türkçe için henüz desteklenmemekle birlikte sesli mesajları yazıya dönüştürebilmesi de uygulamanın bir diğer avantajı olarak kabul edilmektedir.

- Call Recording For Skype: Skype üzerinden gerçekleştirilen görüntülü aramaları kaydetmeye olanak sağlayan bir mobil uygulamadır.

6. Haberi Mobil Telefondan Okumak

Mobil araçlarla sahipleri arasındaki ilişki gün geçtikçe bağımlılık ilişkisine dönüşürken [23]; haberler en popüler mobil içeriklerin başında gelmektedir. Pew'in ABD'de gerçekleştirdiği bir araştırmaya göre akıllı telefon sahiplerinin yarısından fazlası haberlere telefonları aracılığıyla ulaşmaktadır [24]. Çünkü akıllı telefonlar habere ulaşmanın en kolay yollarından biridir.

Kullanıcılar mobil telefonlar üzerinden haberlere farklı yollarla ulaşabilmektedir. SMS ya da MMS uyarıları, sosyal medyadaki gazetecilerin ya da haber kuruluşlarının hesapları, haber kuruluşlarının kendi mobil uygulamaları ve son dönemde karşımıza çıkan "Whatsapp haberciliği" mobilden ulaşılabilen haber içerikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Habere mobil telefonundan erişim üzerine ilk dönem araştırmalarda, kullanıcıların isteksizliği göze çarpmaktadır [25]. Genellikle mobil erişim yalnızca hareket halindeyken, diğer medya araçlarına ulaşamayan durumlarda tercih edilmektedir [26]. Bu durumun başlıca nedeni mobilden İnternete erişim hizmetlerinin yüksek maliyetli oluşu ve mobil ekranların küçüklüğüdür.

Yakın dönem araştırmalarda ise, mobil medyanın gündelik yaşamda kullanımının arttığı ve haber okumak için de yoğun biçimde kullanıldığı sonucuna varan araştırmalara rastlanılmaktadır [28] [29].

Türkiye'de 2011 yılında gerçekleştirilen, mobil video haber servislerine yönelik bir araştırmanın sonuçlarına göre, mobil video servisler büyük oranda abonelik ücreti talep etmektedir. NTV haber ve spor paketi ise ücretsiz hale geldikten sonra 300 bin aboneye ulaşabilmiştir [27]. Video haber paketi Nisan

2014 tarihi itibarıyla kapanmış, yeni mobil haber servisi yeniden ücretli hale getirilmiştir.

İlerleyen yıllarda, mobil reklam gelirlerinin artmasıyla birlikte, gerek abonelik sisteminin gerekse mobilden İnternete erişim maliyetlerinin düşeceği ve mobilden haber okuma pratiklerinin daha fazla yaygınlık kazanacağı tahmin edilmektedir. Özellikle Whatsapp gibi mobilden anlık mesajlaşmaya olanak veren uygulamalara özgü habercilik biçimlerinin giderek popülerleşmesi; mobil gazeteciliğin geleceğin gazeteciliği için önemli bir alan olacağına sinyallerini vermektedir.

7. Sonuç

Mobil ortamlar, kişilerarası iletişimi aşarak hem haber üreten hem de habere erişim sağlayan medya-zengin platformlara dönüşmüştür. Sahip olduğu performans karşın ihmal edilen bu alan; gazetecinin iş yapış pratikleri başta olmak üzere, haber alımlama süreçlerinde de etkili olmaktadır.

Her geçen gün yenisi türeyen mobil uygulamalar, mobil gazeteciliğin sebep olduğu sorunlu alanları ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Ancak teknik sorunlar ortadan kaldırılrsa da, mobil telefonlardan kaynaklanan gizlilik ve mahremiyet gibi etik meseleler için çözüme ilişkin somut adımlar atılmamakta; meslek etiği düzleminde potansiyel ve dikkate değer yeni tehlikeler oluşmaktadır.

Mobilden habere erişim alışkanlığının reklam gelirlerinin artması ve erişim maliyetlerinin düşmesi ile birlikte, daha da yaygınlaşacağı tahmin edilmektedir. Bu kapsamda alana ilişkin, mobil gazetecilik dersinin iletişim fakültelerinin ders programlarına eklenmesi geleceğin gazeteciliği adına önemli bir adım olacaktır.

8. Kaynaklar

- [1] Castells, Manuel; Mireia Fernandez-Ardevol, Jack Linchuan Qiu ve Araba Sey, Mobile Communication and Society, The MIT Press, England, 2007.
- [2] Katz, James E. ve Aakhus, Mark A. 'Introduction: Framing the Issues', içinde: Katz, James E. / Aakhus Mark A. (ed.): Perpetual Contact, Mobile Communication, Private Talk, Public Performance, Cambridge University Press, Cambridge, 2002, ss. 1-14.
- [3] World Telecommunication Development Report (2002): 'Reinventing Telecoms' & Trends in Telecommunication Reform 2002 'Effective Regulation', (http://www.itu.int/newsroom/wtdc2002/b_ackgrounder.html , Erişim Tarihi: 15.05.2015)
- [4] Quinn, Stephen. MOJO – Mobile Journalism in the Asian Region, Konrad Adenauer Stiftung, Singapore, 2012, ss. 10-11.
- [5] <http://www.statista.com/statistics/201182/forecast-of-smartphone-users-in-the-us/>